

5. Запольський А.К. Екологізація харчових виробництв: підручник. / А.К. Запольський, А.І. Українець. – К. : Вища школа, 2005. – 423 с.: іл.
6. Господарський кодекс України: [Кодекс України: від 16.01.2003 № 436 IV]. // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
7. Юрченко Л. Концерн RWE: Газові та вугільні електростанції – безперспективні [Електронний ресурс]. / Л. Юрченко. // Deutsche Welle. – 2011. – Режим доступу: <http://www.dw.de/dw/article/0,,15231373,00.html>.
8. Макконнэлл К.Р. Экономика: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконнэлл, С.Л. Брю. – пер. с 14 англ. изд. – М.: Инфра-М, 2003. – ХХХVI. – 972 с.
9. Фарина О. Як заробити «зелених» на «зеленому» бізнесі [Електронний ресурс]. / О. Фарина. // KyivPost. – 2010. – Режим доступу: <http://www.kyivpost.ua/business/article/yak-zarobiti-zelenih-na-zelenomu-biznesi-6502.html>.
10. Сабадаш В.В. Тенденції сучасної ресурсної політики у забезпеченні еколого-економічної безпеки. / В.В. Сабадаш. // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 2. – С. 50–59.
11. Кемпбелл Э. Стратегический синергизм. / Кемпбелл Э., Саммерс Лачс. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2004. – 416 с.
12. Макаренко Л.Г. Синергетичний ефект в економіці [Електронний ресурс]. / Л.Г. Макаренко, М.С. Бритов // Проблеми системного підходу в економіці. – 2010. – № 4. – Режим доступу : http://archive.nbuuv.gov.ua/e-journals/pspe/2010_4/Makarenko_410.htm.

УДК 330.341.1:339.137.22

Струніна Л.В.

*аспірант кафедри менеджменту
Національного університету харчових технологій*

ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуті складові інноваційного процесу та визначені особливості їх організації на різних підприємствах. Спираючись на дані досліджень інноваційної активності підприємств України, наведені основні обмежуючі чинники, що стають на заваді здійснення інноваційної діяльності вітчизняними підприємствами у сучасних умовах. Запропонована класифікація підприємств відповідно до функцій, виконуваних ними в інноваційному процесі, та проведений розподіл промислових підприємств України за запропонованою класифікацією. Проаналізовано кожен рівень інноваційної активності підприємства і його роль у забезпеченні конкурентоспроможності та сталого інноваційного розвитку підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність, інноваційний процес, класифікація, функції підприємств, рівні інноваційної активності.

Струніна Л.В. ОРГАНИЗАЦИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРОЦЕССА КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены составляющие инновационного процесса и определены особенности их организации на разных предприятиях. Опираясь на данные исследований инновационной активности предприятий Украины, приведены основные ограничивающие факторы, препятствующие осуществлению инновационной деятельности отечественными предприятиями в современных условиях. Предложена классификация предприятий в соответствии с функциями, выполняемыми ими в инновационном процессе, и проведено деление промышленных предприятий Украины по предлагаемой классификации. Проанализирован каждый уровень инновационной активности предприятия и его роль в обеспечении конкурентоспособности и устойчивого инновационного развития предприятия.

Ключевые слова: конкурентоспособность, инновационный процесс, классификация, функции предприятий, уровни инновационной активности.

Strunina L.V. THE ORGANIZATION OF INNOVATIVE PROCESS AS A FACTOR OF ENSURING AN ENTERPRISE'S COMPETITIVENESS

In the article there are described components of an innovative process and identified characteristics of their organization in various companies. There are defined main limiting factors affecting the implementation of innovative activity by domestic enterprises in modern conditions, based on data from research of Ukrainian enterprises' innovative activeness. It is proposed a classification of enterprises according to their functions in the innovative process and carried out the division of Ukrainian industrial enterprises by the classification. It is analyzed every level of enterprise's innovative activeness and its role in ensuring the competitiveness and sustainable innovative development of the company.

Keywords: competitiveness, innovative process, classification, companies' functions, levels of innovative activeness.

Постановка проблеми. Інноваційна спрямованість стає основним вектором діяльності підприємств, що бажають активно розвиватися в умовах сьогодення. Різноманітність інновацій (відповідно до новизни на ринку, сфер застосування, результативності і т.д.) потребує проведення всебічного аналізу їхньої ефективності, який дозволить зробити висновок про доцільність їх впровадження. У той же час наявність великої кількості факторів, що впливають на діяльність підприємства, змушує його проводити аналіз не тільки впроваджуваних інновацій, а й середовища, у якому воно функціонує.

Однією з перешкод, що можуть стати на заваді успішної реалізації стратегії розвитку підприємства,

є конкуренти з їхніми існуючими перевагами та інноваційним потенціалом. Дослідження сприятливих та несприятливих факторів середовища повинне включати аналіз діяльності підприємства з позиції забезпечення зростання або підтримки його конкурентних позицій на ринку шляхом здійснення ним інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація інноваційного процесу є предметом досліджень учених О.О. Карпіщенко [1], С.О. Левицька та О.О. Левицька [2], Т.О. Скрипко [3], П.С. Харів [4], І.В. Федулова [5], Н.П. Іващенко та С.А. Денисова [6], Р. МакГрет [7] та ін.

Зміни, які запроваджуються на підприємстві в ході інноваційного процесу, зазвичай направлені на отримання позитивного ефекту від них. На нашу думку, найбільш ефективними виявляються ті зміни, які призводять до підвищення конкурентоспроможності підприємства, покращуючи при цьому стан та перспективи його розвитку. Тому у розрізі даного питання доцільним є дослідження впливу різних способів організації інноваційного процесу на конкурентоспроможність підприємства.

Постановка завдання. Для кращого розуміння особливостей функціонування та перспектив розвитку підприємства необхідно проводити оцінку його діяльності відповідно до характеру участі в інноваційному процесі, від якого залежить швидкість та якість розвитку. Допомогти у цьому може розподіл підприємств за рівнем конкурентоспроможності відповідно до функцій, які вони виконують. Метою статті є виділення класифікаційних ознак інноваційної активності підприємств, відповідно до яких змінюється ступінь забезпечення довгострокової конкурентоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність підприємства – це його комплексна порівняльна характеристика, яка відбиває ступінь переваг над підприємствами-конкурентами по сукупності оціночних показників діяльності на певних ринках, за певний проміжок часу. При цьому обов'язковою вимогою є порівняність оціночних параметрів, а саме: технології, потенційних можливостей обладнання, рівня персоналу, системи управління, рівня інновацій, стану комунікацій, рівня маркетингової політики, експортно-імпорتنих можливостей та інших параметрів [8, с. 259].

Конкурентоспроможність підприємства може підвищуватися за рахунок впровадження інноваційних заходів по кожному із зазначених параметрів діяльності. Тому інноваційна діяльність є ефективним засобом здобуття конкурентних переваг.

Згідно з визначенням, наведеним у Законі України, інноваційна діяльність визначається як «діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [9]. Таким чином, основним завданням інноваційно-активного підприємства є впровадження розробки, яка принесе позитивний економічний, соціальний чи інтегральний ефект.

Слід відмітити, що комерціалізації інновацій передують роботи щодо її підготовки, а саме: одержання наукових знань та їх перетворення у сформований винахід, які в комплексі формують завершений інноваційний процес (рис. 1).

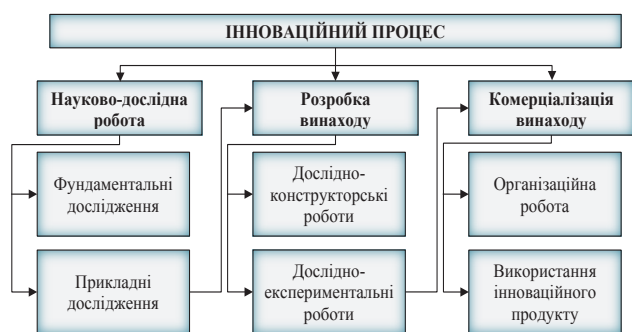

Рис. 1. Етапи інноваційного процесу

Джерело: розроблено автором

Науково-дослідна робота спрямована на виявлення незадоволених потреб та розробку заходів щодо їх задоволення. Результатом цього етапу є ідея створення нового продукту чи послуги, технології, процесу чи методу.

Розробка інноваційного продукту включає в себе надання конкретної форми винаходу, розробку нормативної документації, формулювання правил щодо способів використання нового процесу, методу чи технології, експериментальну перевірку отриманих результатів. На другому етапі ідея перетворюється у нововведення, здатне по-новому задовольняти потреби.

Впровадження винаходу передбачає фактичне використання інновації та отримання ефекту від неї.

Відповідно до описаних етапів можемо виділити функції суб'єктів інноваційного процесу:

1) винахідник, який формує ідею інноваційного продукту, ініціює його розробку, здійснює наукові дослідження та займається проектуванням новації;

2) розробник – виконавець робіт по реалізації ідеї у формі нововведення;

3) новатор – суб'єкт підприємницької діяльності, який впроваджує ідею у свою господарську діяльність та отримує результат, задовольняючи потреби суспільства.

Виконання функцій винахідника та розробника не дає кінцевого результату інноваційного процесу – впровадження інновації, а тільки забезпечує підґрунтя для її створення. Винахід, який фактично не впроваджений на ринок, забезпечує можливість отримання не вигоди від його застосування, а лише винагороди за його розробку у разі її продажу. І тільки новатор, впроваджуючи інновацію у свою діяльність, може одержати додатковий прибуток від її використання, який свідчить про підвищення рівня його інноваційного розвитку.

Існує ряд обмежуючих факторів, які спричинюють відмову підприємства від здійснення інноваційної діяльності чи змушують шукати додаткові можливості для реалізації даного типу розвитку. Про це свідчать статистичні дані підприємств України (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл підприємств за несприятливими чинниками для здійснення інноваційної діяльності (у % до загальної кількості обстежених підприємств)

Джерело: [10, с. 6]

Найбільш суттєвими чинниками, що стають на заваді впровадження інноваційних змін у господарську діяльність вітчизняних підприємств, є як внутрішні, так і зовнішні фактори, які можуть з тих чи інших причин знизити рівень ефективності інновацій. Капіталомісткими є процеси проведення ґрунтовних досліджень, які дозволяють проаналізувати ринок,

визначити та максимально скоротити можливі негативні фактори впливу на ефективність розробки. Це може стати причиною занадто високого строку окупності інноваційного проекту, що не завжди задовольняє інвесторів та керівництво самого підприємства. Наявність на ринку інноваційно-активних сильних конкурентів може викликати труднощі із знаходженням партнерів та попитом на продукцію підприємства. Аналогічно можна відзначити взаємозв'язок низької кваліфікації персоналу підприємства з труднощами отримання інформації про ситуацію на ринку та існуючі розробки. Результатом впливу таких негативних факторів стало існування різних ступенів проникнення підприємства у процес виготовлення та впровадження інновації.

Підприємство є інноваційно-активним тоді, коли воно здійснює комерціалізацію розробок, незалежно від того, було чи не було воно залучене у виконання робіт, що забезпечили існування даної розробки. Тому таке підприємство може бути задіяне у реалізації декількох або всіх етапів інноваційного процесу. І.В. Федулова [5, с. 124] зазначає, що розробка інновації може проводитись сторонніми організаціями за мінімальної участі підприємства, яке її впроваджує. У такому разі роль новатора полягатиме у адаптації розробок до конкретних умов або придбанні нових технологій чи технічних досягнень шляхом отримання ліцензій. Протилежним варіантом може бути виконання всіх робіт безпосередньо підприємством за мінімальної (консультативної) участі сторонніх організацій.

Виходячи з того, що вищенаведені функції можуть виконуватися як одним, так і декількома суб'єктами господарювання, визначаються різні варіанти реалізації етапів інноваційного процесу:

- підприємствами, що не пов'язані між собою і співпрацюють на стадії фактичного впровадження інновації;

- групою організацій, які діють по домовленості (на основі укладеного контракту на здійснення певних робіт – розробку та реалізацію конкретної ідеї);

- підприємством чи об'єднанням, яке власними силами забезпечує виконання повного циклу робіт з розробки та впровадження інновації.

Вибір варіанту виконання завдань, передбачених інноваційним процесом, відбувається відповідно до ситуації, у якій перебуває підприємство. Ступінь участі підприємства у реалізації етапів інноваційного процесу насамперед залежить від виду інновації. Впровадженню радикальних нововведень, що потребують значних змін та модифікацій у роботі організації, завжди передують дослідницькі та підготовчі роботи, тобто охоплюється весь інноваційний процес. При впровадженні розроблених та протестованих іншими установами поліпшуваних інновацій, що не суттєво впливають на саму діяльність, підприємство може здійснювати тільки її комерціалізацію без проведення НДДКР. У цьому випадку окреме підприємство не повністю виконує інноваційний процес власними силами.

О.О. Карпіщенко [1] відзначає, що залучення підприємства в інноваційний процес може відбуватися на різних стадіях життєвого циклу інновації (рис. 3).

Таким чином, акцент ставиться на п'яти позиціях залучення підприємства:

- на самому початку інноваційного процесу – підприємство бере участь у всіх заходах щодо розробки, впровадження та використання інновації;

- на етапі бізнес-аналізу – підприємство не проводить фундаментальних досліджень, а користується розробленою ідеєю (новацією) та формує (бере участь у формуванні) з неї кінцевого інноваційного продукту;

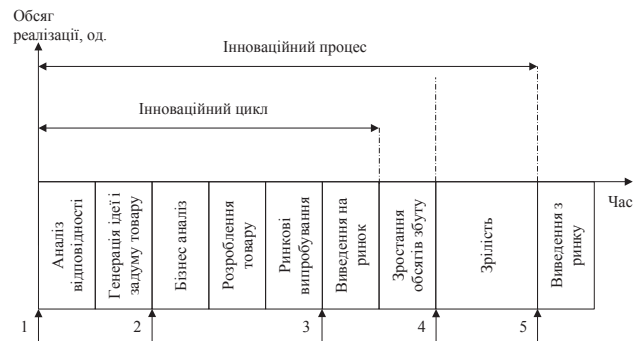

Рис. 3. Стадії залучення підприємств в інноваційний процес

Джерело: [1, с. 217]

- на етапі впровадження на ринок – підприємство здійснює комерціалізацію інноваційної розробки;

- на етапі зрілості – підприємство здійснює комерціалізацію розробки, яка вже набула популярності на ринку, тобто є інновацією лише для певного регіону чи виключно самого підприємства;

- на етапі виведення з ринку – підприємство не бере участі у інноваційному процесі та використовує розробку, коли вона вже застаріла.

Відповідно до зміни стадії залучення підприємства в інноваційний процес, змінюються і його функції в ньому – від здійснення виключно комерціалізації готової розробки до проведення всього комплексу робіт з її підготовки, виробництва та впровадження. Підприємство має змогу підвищити свій рівень конкурентоспроможності розширивши обсяг виконуваних функцій, необхідних для реалізації інноваційної ідеї.

Оскільки рівень конкурентоспроможності підприємства являється відносним показником, залежним від умов функціонування, вдосконалення будь-якого аспекту діяльності підвищує його конкурентоспроможність тільки за умови відсутності позитивних зрушень у конкурентів. При реалізації заходів інноваційного спрямування декількома підприємствами зміна рівня конкурентоспроможності визначається співвідношенням позитивного ефекту (економічного, соціального, сукупного) як від власних нововведень, так і від нововведень конкурентів. Акцентуючи увагу на отриманні абсолютних конкурентних переваг в межах певного ринку, підприємство повинно орієнтуватися на максимальний захист своєї інноваційної діяльності від копіювання конкурентами.

Відповідно до ступеня самостійності реалізації підприємством етапів інноваційного процесу (обсягу виконуваних ним робіт) можна виділити основні рівні його залучення у інноваційний процес, в залежності від яких варіюється сила та стійкість забезпечуваних конкурентних переваг (рис. 4).

Рис. 4. Класифікація інноваційно-активних підприємств відповідно до виконуваних ними функцій

Джерело: розроблено автором

Перший рівень може забезпечити *підприємство-покупець вітчизняних інновацій*, яке використовує перевірені конкурентами розробки, які є інновацією для окремого регіону чи виключно самого підприємства. Стратегія даного підприємства полягає у забезпеченні безбиткової діяльності та збереженні сталої позиції на ринку без проведення науково-пошукових досліджень та впровадження власних розробок. На цьому рівні практично неможливим є розширення частки ринку, оскільки підприємство не отримує додаткових конкурентних переваг, а лише слідує за сильнішими учасниками ринку.

Другий рівень стає досяжним для підприємства, орієнтованого на *закордонні розробки*, що є інновацією на внутрішньому ринку. Їхне використання дає можливість отримати додаткові конкурентні переваги над неінноваційними підприємствами та підприємствами 1-го рівня інноваційної активності. За відсутності в межах цільового (як внутрішнього, так і зовнішнього) ринку сильних конкурентів, здатних реалізовувати власні розробки, така поведінка сприяє підвищенню конкурентоспроможності. При наявності конкурентів, що впроваджують ідентичні або схожі інновації, підприємство другого рівня, аналогічно до першого, може забезпечити тільки утримання існуючих позицій на ринку.

Третій рівень передбачає *співробітництво підприємства з науково-дослідними установами* з приводу реалізації окремої інноваційної ідеї без створення об'єднання даних організацій. Використання підприємством інновацій, розроблених науковими установами з метою продажу, дозволяє підвищити ефективність його діяльності. Однак таке рішення може бути охарактеризоване як тактичний захід по підвищенню конкурентоспроможності підприємства у зв'язку з вірогідністю розповсюдження даної розробки іншим учасникам ринку (у випадку покупки невиключних прав на розробку). У стратегічному плані, відсутність на підприємстві персоналу, що виконує роботи по розробці інноваційних ідей, не може забезпечити тривалу підтримку конкурентних позицій.

Четвертий рівень може забезпечити *підприємство-модифікатор*, яке використовує готові розробки, модифікуючи їх, покращуючи якість чи надаючи нових характеристик. На даному рівні здійснюється не лише новаторська, а і розробницька та винахідницька діяльність. Підвищення конкурентоспроможності даного підприємства залежить від можливостей отримання інформації про існуючі на ринку розробки та здійснення науково-дослідних робіт, спрямованих на пошук способів поліпшення готової розробки чи альтернативних варіантів її використання, які могли б забезпечити підвищення її ефективності для даного підприємства. Отримані таким чином конкурентні переваги є достатньо стійкими, проте значною залежать від діяльності суб'єктів, що функціонують у зовнішньому середовищі підприємства (конкуренти, науково-дослідні організації), засновуючись на розробках яких підприємство здійснює свою інноваційну діяльність.

П'ятого рівня досягає *самостійний новатор* – підприємство чи об'єднання, яке має власні відділи/інститути, що займаються НДДКР, з метою впровадження результатів науково-дослідної діяльності у власну господарську діяльність. Таке підприємство є лідером у розробці та освоєнні інновацій, має найвищі конкурентні позиції на цільовому ринку. У той же час витрати на інноваційну діяльність даних підприємств є найвищими, нарівні із ризиком недоотримання бажаного ефекту від неї.

Отже, заглиблення підприємства у виконання етапів інноваційного процесу сприяє підвищенню його конкурентоспроможності в результаті впровадження та використання розробки.

Статистичні дані останніх років свідчать про значне переважання кількості підприємств нижчих рівнів інноваційної активності над тими, що виконують не тільки новаторську, а і винахідницьку функцію, тобто беруть участь у підготовчих до впровадження розробки етапах інноваційного процесу (рис. 5).

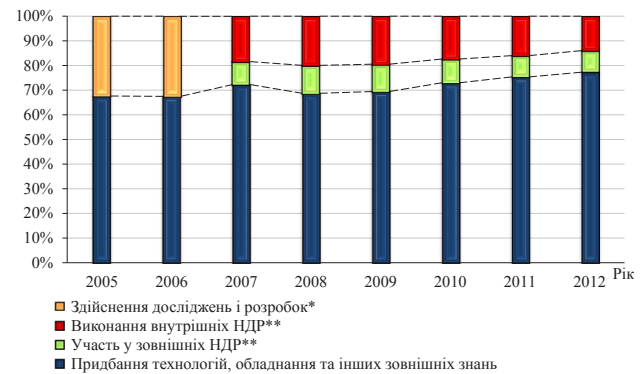

Рис. 5. Розподіл промислових підприємств за напрямками інноваційної діяльності

* з 2007 року сума внутрішніх та зовнішніх НДР

** до 2007 року показник віднесено до підприємств, що здійснювали дослідження і розробки

Джерело: розроблено автором за даними [11, с. 163; 12, с. 175; 13, с. 175; 14, с. 195]

Частка підприємств, що брали участь у виконанні НДР (самостійних новаторів, модифікаторів та партнерів науково-дослідних установ), протягом 2005–2012 рр. не перевищує 33 % від кількості інноваційно-активних підприємств [11; 12; 13; 14]. Беручи до уваги загальну кількість промислових підприємств в Україні, максимум цього показника за досліджуваний період склав 3,4 % [13].

Розглядаючи структуру інноваційної активності промислових підприємств, відмітимо, що протягом останніх років спостерігається незмінна тенденція до скорочення найбільш конкурентоспроможної групи підприємств. За 2007–2012 рр. кількість підприємств-самостійних новаторів знизилась з 285 до 214 [11; 14]. Даний спад обумовив зниження частки підприємств, зайнятих у виконанні НДР, з 31,3 % до 22,7 % від загальної кількості інноваційно-активних підприємств [11; 12; 13; 14].

Таким чином, їхня кількість значно поступаєть-ся кількості підприємств-покупців інновацій, які не займаються науково-дослідною діяльністю, тобто таких, які не можуть забезпечувати собі довгострокове підвищення конкурентоспроможності і потребують перегляду стратегії інноваційного розвитку та більшого залучення до процесів здійснення досліджень та розробки нововведень.

Проведений аналіз дозволяє виділити недоліки інноваційної активності вітчизняних підприємств, яка є запорукою одержання конкурентних переваг та завоювання вигідніших конкурентних позицій як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

Висновки з проведеного дослідження. Поняття інноваційної діяльності підприємства включає в себе велику кількість різноманітних заходів, спрямованих на оновлення та вдосконалення певних аспектів господарської діяльності з метою підвищення її ефективності. Впровадження будь-якого нововведення харак-

теризує підприємство як інноваційно-активне. У той же час різні види інноваційної діяльності можуть забезпечувати різні результати. Це залежить як від ситуації на ринку та всередині підприємства, так і від того, яка частина інноваційного процесу була виконана безпосередньо підприємством-новатором.

Основою забезпечення конкурентоспроможності інноваційного підприємства є повнота реалізації ним інноваційного процесу. Заглиблення підприємства у здійснення всього комплексу заходів, від проведення пошукових науково-дослідних та експериментальних робіт до робіт по підготовці підприємства до інноваційних змін, дозволяє отримати конкурентні переваги, які будуть забезпечувати підвищення ефективності його діяльності у довгостроковій перспективі. Приналежність підприємства (фактична чи запланована в результаті реалізації певних інноваційних заходів) до вищих рівнів інноваційної активності свідчить про обрання ефективної стратегії його розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Карпіщенко О.О. Методичні основи формування ефективного організаційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства. / О.О. Карпіщенко. // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 3, Т. 1. – С. 212–221.
2. Левицька С.О. Інноваційна діяльність підприємств України: оцінка, проблеми, перспективи інноваційного розвитку [Електронний ресурс]. / С.О. Левицька, О.О. Левицька. // Innovatio press. – Режим доступу : <http://wydawnictwo.wsei.lublin.pl/files/029-050%20Swietlana%20O.%20Lewyc%ka,%20Innovacijna....pdf>.
3. Lewyc%ka,%20Innovacijna....pdf.
4. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент: підручник. / Т.О. Скрипко – К. : Знання, 2011. – 423 с.
5. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія. / П.С. Харів. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 326 с.
6. Федулова І.В. Дослідження інноваційної активності промислового підприємства. / І.В. Федулова. // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2011. – Вип. 26. – С. 121–127.
7. Иващенко Н.П. Инновационный процесс и формы коммерциализации новшеств [Электронный ресурс]. / Н.П. Иващенко, С.А. Денисова. // Общеуниверситетский проект: «Подготовка молодежи для предпринимательской деятельности». – 2011. – Режим доступа к источнику : http://www.msu.ru/projects/amv/h6_1_6_1.html.
9. МакГрет Р. П'ять способів зруйнувати інноваційний процес [Електронний ресурс]. / Рита МакГрет. // Innovations. – 2012. – Режим доступу: <http://innovations.com.ua/ua/blogs/finance/18121/p-yat-sposobiv-zrujnuvati-innovacijnij-proces>.
10. Саенко М.Г. Стратегія підприємства: підручник. / М.Г. Саенко. – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. – 390 с.
11. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 04.07.2002 № 40 IV: редакція від 05.12.2012. // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
12. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2010–2012 рр. (за міжнародною методологією). // Державна служба статистики України. – 2013. – Експрес-випуск № 05.3 11/69. – 6 с.
13. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. / К. : Державна служба статистики України, 2013. – 287 с.
14. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. / К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.
15. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. / К. : Державний комітет статистики України, 2010. – 347 с.
16. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. / К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України», 2008. – 361 с.

УДК 388.22.021.1

Суворова І.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного авіаційного університету*

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛІНГУ НА СУЧАСНИХ АВІАТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті розглянуто основні підходи до визначення терміну «контролінг», визначено місце контролінгу в організації управління сучасним авіатранспортним підприємством, досліджено принципи управління та принципи функціонування системи контролінгу в авіакомпанії, виявлено головні чинники організації контролінгу з урахуванням основних напрямів управління сучасним авіатранспортним підприємством.

Ключові слова: контролінг, контроль, організація контролінгу, служба контролінгу, авіатранспортні підприємства.

Суворова И.Н. ОРГАНИЗАЦИЯ КОНТРОЛЛИНГА НА СОВРЕМЕННЫХ АВИАТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье рассмотрены основные подходы к определению термина «контроллинг», определено место контроллинга в организации управления современным авиатранспортным предприятием, исследованы принципы управления и принципы функционирования системы контроллинга в авиакомпании, выявлены основные факторы организации контроллинга с учетом основных направлений управления современным авиатранспортным предприятием.

Ключевые слова: контроллинг, контроль, организация контроллинга, служба контроллинга, авиатранспортные предприятия.

Suvorova I.M. CONTROLLING ORGANIZATION IN MODERN AIR TRANSPORT ENTERPRISES

This paper reviews the main approaches to the definition of «controlling» the place of management in controlling modern air transport enterprise, Principles of Management and Principles of controlling the airline revealed the main factors controlling organization with the main areas of modern air enterprise management.

Keywords: controlling, monitoring, controlling organization, service controlling air transport enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання найбільш актуальним завданням, яке постає перед авіатранспортним підприємством, є

створення таких проактивних систем та методів управління, які, в свою чергу, змогли б вирішувати базові проблеми його управління та розвитку. За-